

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tulee tukea koko Suomen ja sen alueiden tasapuolista saavutettavuutta, huoltovarmuutta ja kriisinkestävyyttä sekä huomioida liikenneverkon merkitys yritysten ja elinkeinojen kehittämisessä. MTK katsoo, että liikennejärjestelmäsuunnitelma tulisi laatia elinkeinolähtöisemmin, jolloin huomioitaisiin paremmin mm. alueelliset tarpeet.

Yksi liikennejärjestelmäsuunnitelman tärkeimmistä tavoitteista tulisi olla korjausvelan hillitseminen ja taittaminen koko väyläverkolla mukaan lukien vähäliikenteiset tiet ja yksityistiet. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää riittävää ja kohdennettua perusväylänpidon rahoitustasoa. Nykytilanteessa korjausvelka kasvaa eniten huoltovarmuudelle kriittisten vähäliikenteisten valtion väylien ja yksityisteiden siltojen osalta.

Valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on arvokasta, että siinä on mukana alueellisia painotuksia. Alueelliset painotuksissa tulisi huomioida myös maakunnalliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat. Strategisten linjausten painotusten ja toimenpiteiden tulee edistää myös maaseutualueiden liikenteeseen, kulkemiseen ja maantieteelliseen saavutettavuuteen liittyvien tavoitteiden toteutumista.

Kokonaisuutena suunnitelma painottaa liikaa hyötykustannuslaskelmia ja ajan arvostusta, mitkä suosivat suurten kaupunkiseutujen liikennehankkeita. Tämänkaltainen kriteeristö jättää vähemmälle huomiolle harvemmin asuttujen alueiden, investointien sekä koko Suomen sotilaallisen liikkuvuuden ja huoltovarmuuden tarpeet. MTK:n esittää, että liikennemäärien ohella huomioidaan entistä

paremmin raskaan liikenteen osuus, liikenteen arvo, väylien merkitys huoltovarmuudelle sekä onko esimerkiksi onnettomuuden sattuessa olemassa vaihtoehtoisia reittejä.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Valtion tavoite nostaa liikenneinfran perusväylänpidon tasoa 450–580 miljoonalla eurolla vuosiksi 2029–2037 on hyvä, mikäli siinä pysytään pitkäjänteisesti ja hallituskaudet ylittäen. Lisäksi hallitusohjelman investointiohjelmasta keskiviikkaille ja alempi asteisille teille suunniteltu 120 miljoonaa euroa auttaa helpottamaan tärkeiden vähäliikenteisten teiden korjausvelkaa.

MTK esittää, että rahoitusta tulisi ohjata elinkeinoelämälähtöisesti kriittisiin kohteisiin ja ennakoivaan kunnostukseen erityisesti raskaalle liikenteelle tärkeisiin väyliin, joihin suurimmat tierasitukset kohdistuvat.

Yksityistieavustukselle esitetty määrärahataso on täysin riittämätön. Yksityistieavustushakemuksia on parhaillaan valtakunnallisesti jonossa yli 60 miljoonan euron edestä. Kannustavien tukiprosenttien ja riittävän määrärahan osoittaminen yksityistieparannuksiin on ratkaisevaa yksityisteiden liikennöitävyyden varmistamiseksi. MTK:n mielestä kestävä rahoitustaso yksityisteiden korjausvelan katkaisuun olisi vuosittaisen rahoituksen nostaminen 30 miljoonaan euroon. Yksityistieavustusten maksaminen hyödyttää taloutta maakunnissa eri puolilla Suomea, sillä kunnostusurakointi tehdään paikallisesti.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

Perusväylänpidon rahoituksen painottaminen on perusteltua korjausvelan kasvun vuoksi. Strategiset linjaukset ja niihin pohjautuvat toimenpiteet sekä rahoituksen priorisointi eivät saa edistää alueiden eriarvoistumiskehitystä tai vaarantaa minkään alueen, etenkin maaseutualueiden taloudellista toimintaa.

MTK esittää harkitsemaan voisiko rahoitusmomentilta suunnata osan rahoituksesta esimerkiksi yksityisteiden siltojen korjaamisavustuksiin, jolloin yksityisteiden avustusmomentilta jaettava yksityistierahoitus riittäisi paremmin teiden perusparantamishankkeisiin.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

MTK:n mielestä suunnitelma kaipaa elinkeinovaikutusten tarkempaa käsittelyä ja huomion kiinnittämistä siihen, miten liikennejärjestelmän kehittäminen mahdollistaa nykyisten ja tulevien investointien sijoittumisen. Toimivat väylät ja yhteydet ovat olennaisia investointien mahdollistajia koko elinkeinoelämälle. Investointien toteutuminen edellyttää, että liikenteen pullonkauloja puretaan myös ennakoivasti.

MTK:n näkökulmasta olennaista on, että vaikutus- ja ympäristöarvioinnissa on tunnistettu tiestön huonon kunnon vaikutukset kuljetuksien taloudellisiin, sosiaalisiin sekä ekologisiin vaikutuksiin. Erityisesti painorajoitetut tiet sekä sillat lisäävät kuljetuskustannuksia sekä päästöjä aiheuttaessaan ylimääräistä kuljetusmatkaa sekä ajoa vajailla kuormilla. Ongelma tulee korostumaan entisestään, jos painorajoitettujen teiden ja siltojen määrä tulevaisuudessa nousee.

Muut huomiot?

-

Mäki-Hakola Marko
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.

Miettunen Seppo
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry